

Svar på Eve Rämös och 16 andra ledamöters motion om ett försök med medborgarbudget på högstadiet

KK/SI/EN/AK/SK/VK-P/JK/LL/ML/LS/KW

Eve Rämö, Emmi Pajunen och 16 andra ledamöter lämnade in följande motion i enlighet med fullmäktiges arbetsordning:

”Ett försök med medborgarbudget på högstadiet

Vanda har ansökt om att bli en kommun enligt UNICEFs barnvänlig kommun-modell.

Vi vuxna tänker inte alltid på att ta med barnen i planeringen av tjänster och miljöer som är viktiga för dem. Vi kommer inte ihåg eller vet inte hur vi ska se på saker ur barnens och ungas perspektiv, även om vi vill deras bästa. Modellen Barnvänlig kommun hjälper kommunen att se till att barn och unga får sin röst hörd och kan påverka frågor som är viktiga för dem. Modellen Barnvänlig kommun skapar bestående förändringar i kommunens verksamhetssätt.

De kan vara konkreta förbättringar till exempel i möjligheterna till hobbyverksamhet eller hur barnets bästa beaktas i beslutsfattandet i kommunen. Det viktiga är hur kunnandet och tänkesättet i kommunen utvecklas: barnens välbefinnande och barnets rättigheter ska stå högst på prioritetslistan. Detta syns i allt vardagligt arbete och beslutsfattande i kommunen. Barns delaktighet och hörande kan förverkligas på många olika sätt med beaktande av åldersnivån.

I barnens vardag betonas skolans och skolmiljöns betydelse eftersom barnen tillbringar en stor del av sin tid i skolan. Vanda borde därför finna sätt att öka barnens delaktighet i sin egen vardag. Vi föreslår att Vanda genomför ett pilotprojekt med medborgarbudget i några skolor. Som en del av pilotprojektet försöker man också hitta de bästa formerna av elevdelaktighet.

Medborgarbudgeten kunde till exempel vara:

- *Barns/ungas möjligheter att påverka hur den egna skolans årliga budget används
- *En del av budgeten kunde utgöra ”projektpengar” för eleverna eller så kunde eleverna inverka på en viss procentandel av skolans budget
- *Vid stora renoveringar eller ändringsarbeten i lokalerna borde elevernas delaktighet vara regelbunden och långsiktig och utöver delaktigheten skulle elevernas aktivitet främjas i planeringen.
- *Hur kunde eleverna göras mer delaktiga i beslutsfattandet som gäller läromedel?
- *Då medborgarbudgeten planeras ska den ha en stark anknytning till pedagogiken och årsklockan, varvid en långsiktig utveckling blir möjlig och rimlig”

Verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar följande som sitt svar:

Delaktigheten utvecklas kontinuerligt inom serviceområdena för fostran och lärande. Ansvaret för utvecklingen av delaktigheten inom verksamhetsområdet innehas av ett delaktighetsteam, men utvecklingen av delaktigheten sker i nära samarbete med serviceområdena och sakkunniga inom stadskulturen. Metoder och digitala verksamhetsmiljöer för delaktighet utvecklas hela tiden.

De nuvarande läroplansgrunderna inom samtliga serviceområden förutsätter att barn och ungdomar engageras, antingen representativt eller genom en påverkan i egna frågor, vilket gäller alla. Delaktighet och påverkan kan vara ett mål för verksamheten och en sak som studeras, till exempel demokratifostran, eller fungera som servicedesign i form av en process vid utvecklingen av någon verksamhet.

Inom serviceområdena för fostran och lärande anknöts medborgarbudgeten för första gången till påverkardagen våren 2020. Temat för påverkardagen var utvecklingen av lärmiljöerna. För utvecklingsåtgärderna hade beviljats en budget på 190 000 euro samtidigt det framlades förslag om hur anslaget skulle användas. Projekten skulle genomföras tillsammans med lokalitetsservicen, men påverkardagen 2020 inhiberades på grund av distansundervisning till följd av coronapandemin. Våren 2021 ändrades konceptet för påverkardagen på grund av coronapandemin och till den anknöts ingen budget. Det är dock meningen att detta förfarande som inleddes år 2020 ska utvecklas också i fortsättningen.

Stadsstyrelsen 23.8.2021 § 8

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Eve Rämö och Emmi Pajunen samt de 16 andra ledamöterna som undertecknat motionen svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Stadsstyrelsen beslutade enhälligt att återremittera ärendet för beredning.

Verksamhetsområdet för fostran och lärande konstaterar följande som sitt svar:

Främjandet av delaktighet, gemensam planering och gemensamt beslutfattande samt demokratifostran är hela verksamhetsområdets för fostran och lärande vilja. I juni 2021 godkändes den första delaktighetsplanen för verksamhetsområdet, som i fortsättningen kommer att uppdateras varje år. Ett av planens långsiktiga mål är "En delaktighetsmodell för frågor som gäller servicenätet och investeringar (som innehåller en vidareutveckling av en modell för delaktighetsplaner för nybyggnads och reparationsbyggnadsobjekt)".

I Vanda har medborgarbudgeten piloterats inom olika projekt, som den svenskspråkiga social- och hälsovårdsservicen (2017, arvsfinansiering) och projektet Vårt Korso (2018, justitieministeriets projektfinansiering). I vidare omfattning har medborgarbudgeten ingått i programmet för positiv särbehandling (MEK). Enligt en kommuninvånarenkät med temat delaktighet och en förberedande enkät inför programmet Delaktig i Vanda som riktats till de förtroendevalda (2021) anser över hälften av kommuninvånarna att medborgarbudgeten är ett bra sätt att påverka. För närvarande har det inte reserverats finansiering eller personalresurser för en medborgarbudget på stadsnivå för år 2022 och framtiden för nya projekt som gäller medborgarbudgeten i anslutning till programmet för positiv särbehandling (MEK) är ännu osäker. Det finns en risk för att kunnandet och den goda praxis som hänför sig till medborgarbudgeten går förlorad.

Medborgarbudgeten kan förverkligas på många sätt. En helhet hade beretts till påverkardagen 2020, där man i skolorna först tog fram idéer till förbättringsobjekt i både inomhus- och utomhusutrymmen och den kandidat som vann i skolans omröstning skickade en realiseringsbedömning och kostnadsberäkning till de sakkunniga. På själva påverkardagen, som inhiberades på grund av coronaepidemin, skulle skolornas representanter ha röstat om vilka av den grundläggande utbildningens och andra stadiets projekt som ska förverkligas inom ramen för en områdesspecifik budget. Förskolorna hade en egen separat budget. Projektens finansiering hade till hälften budgeterats för verksamhetsområdet för fostran och lärande och till den andra hälften för stadsmiljöns verksamhetsområde. Helheten började beredas år 2018. Ledningsgruppen för fostran och lärande beslutade vid sitt sammanträde 14.9.2021 att man kommer att fortsätta förverkliga Påverkardagen och att man försöker hitta en ordinarie

personresurs för detta inom huset. Beredningen och budgeteringen av processen för medborgarbudgeten kräver ändå tid och den kan genomföras tidigast vid Påverkardagen 2023.

Den medborgarbudget som förverkligats inom projektet för positiv särbehandling innehåller också olika etapper som indelats i idéjakt, vidareutveckling och omröstning. Inom projekten Vårt Mårtensdal och Vårt Håkansböle 2020 var man i kontakt med alla skolor i området i fråga och uppmuntrade dem att komma med idéer, rösta och att sprida information om möjligheterna att delta. Bland annat Sotungin koulu deltog i idéläckningen. I projekten Vårt Havukoski, Vårt Västerkulla och Vårt Mikkola 2021 deltog alla låg- och högstadieskolor i idéläckningen. I Mikkolan koulu samlades idéer in i klasserna, i Havukosken koulu intog elevkårens styrelse en aktiv roll. Eleverna kom med idéer i anslutning till skolornas närområden och allmänt om hur stadsdelen kunde utvecklas. I skolorna uppmuntras eleverna också att rösta.

Största delen av skolornas årsbudgeter går till till löner, mat och städning och i dessa finns väldigt lite utrymme för extra projekt. En ansvarsfull användning av pengar måste basera sig på det behov som finns. Ändå lyftes till exempel på påverkardagen våren 2021 en trivsamt och stimulerande skolmiljö fram som ett av den viktigaste önskemålen när det gäller den framtida skolan. I arbetet en Barnvänlig kommun togs också följande med som ett mål i verksamhetsplanen från kartläggningen av nuläget: "Barns och ungas delaktighet och möjligheter att påverka i den egna vardagen utvecklas. Barn och unga upplever att deras tankar och åsikter beaktas på riktigt." Deltagande i beslutsfattandet knyts också samman med vardagens behov och utveckling.

I läroplanen för småbarnspedagogiken och förskoleundervisningen är barnens intressen och beaktandet av delaktigheten om en viktig del i all planering av verksamheten. Vid daghemmen görs anskaffningar av leksaker och material utgående från barnens intressen. En del daghem har anskaffningsteam, där också barnen är representerade. I nybyggnadsprojekt inom småbarnspedagogiken görs det upp delaktighetsplaner, där barnen, vårdnadshavarna och personalen tas med på olika sätt.

Största delen av ombyggnaderna i skolor och daghem utgörs av tekniska ombyggnader och därför finns det få möjligheter att påverka. Vi planeringen av gårdsplanen, olika funktioner och inredningen finns det fler möjligheter att påverka. Personalen vid skolor och daghem har engagerat barn, ungdomar och anställda enligt den egna pedagogiska planen. Enheternas planeringsteam vid skolor och daghem har lämnat sammanställda uppgifter över vad delaktigheten resulterat i till en planeringsgrupp, där materialet bearbetats vidare och skickats tillbaka till enheterna för kommentarer. Medborgarbudgeten piloteras vad gäller valet av inventarier vid ombyggnaderna av Jokiniemen koulu (enhetsskola) och Kilterin koulu (högstadium) åren 2022 och 2023. I de pilotprojektskolor som deltar i projektet DigiOne genomförs också ett försök med en digital plattform som det investeras i. Elever, studerande och vårdnadshavare engageras också i utarbetandet av nya läroplaner och i programmet för att förebygga mobbning.

Inom projektet Mårtensdals bildningsrum vid svenskspråkiga servicen har delaktigheten genomförts och beaktats i projektets behovsutredning. Barn engageras i projektet även i fortsättningen när det framskrider. Barn och ungdomar engageras på ett allmänt plan, då det görs förbättringar och/eller renoveringar i skolor/daghem och det riktas pengar för detta ändamål.

Studerandena inom utbildningen på andra stadiet engageras när det görs förbättringar vid läroanstalterna och det riktats pengar för detta ändamål. Studerandena har deltagit i till exempel planeringen av lärmiljön vid läroanstalterna (lärmiljöprojekten och Studier i rörelse). Studerandena tas också med i planeringen av nya byggnader/lärmiljöer inom andra stadiets utbildning.

Projektena daghemmet/skolan/studier i rörelse som verkar inom serviceområdet för idrott och motion i Vanda har sedan år 2015 i samarbete med verksamhetsområdet för fostran och lärande och fastighetscentralen engagerat barn och ungdomar i den grundläggande utbildningen i olika iståndsättningsprojekt som gäller utrymmen inomhus och utomhus. I projekt med att förnya skolgårdar har eleverna möjlighet att påverka vilka aktiviteter och redskap som väljs till gårdsplanen. Gårdsplansengagemang förverkligas vid de skolor som valts till med fastighetscentralens årsplan. Inom de projekt som gäller aktiva lärmiljöer är eleverna och lärarna aktiva aktörer vid planeringen av lärmiljön inomhus och det förverkligas projekt vid två skolor varje år. Antalet gårdsplansengagemang varierar åter varje år enligt arbetena med att iståndsätta gårdsplaner. Läsåret 2020–2021 engagerades eleverna i Helsinge skola, Kaivokselan koulu och Mikkolan koulu i gårdsförnyelseprojekt och eleverna i Martinlaakson koulu, Viertolan koulu, Jokirannan koulu och Rekolanmäen koulu i projekt som gäller aktiva lärmiljöer. I en del av gårdsprojekten engageras också närområdets invånare och målsättningen är att komplettera aktivitetsutbudet i området till att gälla även användningen av gårdsplaner under kvällstid. Vid daghemmen har det under några års tid ordnats tävlingar som gäller aktiva lärmiljöer i samarbete med idrottsservicen, där barnen är med och gör upp en plan för utformningen av lärmiljön och de som vinner får sina planer förverkligade.

Sammanfattningsvis konstateras att användningen av en medborgarbudget inom verksamhetsområdet för fostran och lärande främjas på delaktighetsplanenivå som deltagande i projekt med en medborgarbudget på områdes- och stadsnivå, i projektet Skolan i rörelse och de projekt som gäller aktiva lärmiljöer, olika reparations- och nybyggnadsprojekt och pilotprojekt när det gäller inredning, åtminstone i samband med ombyggnaderna av Jokiniemen koulu och Kilterin koulu 2022–2023. För påverkardagens del utreds budgeten när påverkardagens personresurs och förverkligande bekräftats.

Stadsstyrelsen 15.11.2021 § 15

Förslag av biträdande stadsdirektören för verksamhetsområdet för fostran och lärande:

Stadsstyrelsen beslutar att

- a) ge Eve Rämö och Emmi och de 16 andra ledamöter som undertecknat motionen svar i enlighet med verksamhetsområdets förslag, och
- b) föreslå för stadsfullmäktige att stadsstyrelsens svar antecknas för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Stadsfullmäktige 13.12.2021 § 4

Stadsstyrelsens förslag:

Stadsfullmäktige beslutar att anteckna stadsstyrelsens förslag för kännedom.

Beslut:

Förslaget godkändes.

Bilaga:

- Eve Rämös och Emmi Pajunens samt 16 andra ledamöters motion om ett försök med medborgarbudget på högstadiet

Vanda

Närmare information:

Sanna Ironta, delaktighetssakkunnig, tfn 050 312 43 76, [fornamn.efternamn\[at\]vantaa.fi](mailto:fornamn.efternamn[at]vantaa.fi)